Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2015–2016

34 367

EU-voorstel: Gezamenlijk besluit inzake de deelname van de EU aan verschillende organisaties voor samenwerking op het gebied van terrorismepreventie en -bestrijding JOIN(2015)32[1]

B

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 februari 2016

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking[2] heeft kennis genomen van de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken met daarin de antwoorden op de vragen van de fractie van de PVV over het gezamenlijke besluit van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger voor het buitenlands- en veiligheidsbeleid van de EU over de deelname van de EU aan verschillende organisaties voor samenwerking op het gebied van terrorismepreventie- en bestrijding (JOIN(2015)32) d.d. 17 december 2015. Naar aanleiding hiervan heeft zij de Minister op 21 januari 2016 een brief gestuurd.

De Minister heeft op 18 februari 2016 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Gradenwitz

---

[1] Zie dossier E150023 op www.europapoort.nl

[2] Samenstelling:
Kox (SP) (*vice-voorzitter),* Elzinga (SP), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Kuiper (CU), Schaap (VVD) (*vice-voorzitter),* Strik (GL), Knip (VVD), Barth (PvdA), Faber-van de Klashorst (PVV), De Graaf (D66), De Grave (VVD), Hoekstra (CDA), Martens (CDA), Schrijver (PvdA) (*voorzitter*), Van Apeldoorn (SP), Van Dijk (SGP), Lintmeijer (GL), Knapen (CDA), Markuszower (PVV), Van Rij (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Schaper (D66), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Vreeman (PvdA), Van Weerdenburg (PVV)

kst-34367-B
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Minister van Buitenlandse Zaken

Den Haag, 21 januari 2016

De commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) heeft met belangstelling kennis genomen van de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken met daarin de antwoorden op de vragen van de fractie van de PVV over het gezamenlijke besluit van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger voor het buitenlands- en veiligheidsbeleid van de EU over de deelname van de EU aan verschillende organisaties voor samenwerking op het gebied van terrorismepreventie- en bestrijding (JOIN(2015)32) d.d. 17 december 2015 (kenmerk DVB/TN-259/15 / 158180u). De leden van de fractie van de PVV maken graag gebruik van de mogelijkheid daar enkele nadere vragen over te stellen.

Heeft de Algemene Rekenkamer controlebevoegdheden over het Hedayah-expertisecentrum voor de bestrijding van gewelddadig extremisme, het internationaal instituut voor het recht en de rechtsstaat en het mondiaal fonds voor de mobilisatie en de weerbaarheid van gemeenschappen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, heeft de Algemene Rekenkamer van deze bevoegdheden gebruik gemaakt? Zijn hier rapporten en of memoranda van? Zo ja, kan de regering deze verstrekken?

Zijn er bij deze organisaties ook bedrijven en maatschappelijke organisaties betrokken? Zo ja, wat is hun rol? Dragen zij ook financieel bij?

Hedayah

Hedayah is het eerste «International Center of Excellence for Countering Violent Extremism (CVE)». Zijn er nog meer van deze CVE's? Zijn er plannen om nog meer van deze CVE's op te richten? Indien er nog meer CVE's zijn, waar zijn deze gevestigd en waar worden deze eventueel gevestigd?

Hedayah is gevestigd te Abu Dhabi en de werkzaamheden van Hedayah worden gereguleerd onder het nationaal recht van de Verenigde Arabische Emiraten, een land dat lid is van de Organisation of Islamic Cooperation (OIC). Waarom is de keuze gevallen op de vestiging in Abu Dhabi? Vormt het nationaal recht niet een belemmering voor het uitvoeren van de beoogde doelen volgens Westerse maatstaven?

Worden de doelen van Hedayah jaarlijks vastgesteld? Wordt er ook getoetst of de doelen worden behaald? Wordt hier over gerapporteerd? Zo ja, kan deze rapportage verstrekt worden?

Nederland heeft een plaats in de raad van bestuur. In welke hoedanigheid bekleedt deze persoon die functie? In welke relatie staat deze persoon tot de Nederlandse overheid?
Indien deze persoon een ambtenaar is, kan hij of zij dan niet het risicolopen op een loyaliteitsconflict?

Hedayah is een uitvoerende partner van de EU waar het gaat om capaciteitsopbouw van statelijke en non-statelijke actoren in risicolanden en om de dreiging van radicalisering in een vroeg stadium aan te pakken.

Wat wordt er verstaan onder statelijke en non-statelijke actoren? De leden van de fractie van de PVV vragen de regering dit nader te omschrijven.
Betreft dit ook activiteiten in moskeeën?
Worden er subsidies verstrekt aan moskeeën?

International Institute for Justice and the Rule of Law (IIJ)

Het IIJ heeft als taak rechters, advocaten, aanklagers, parlementariërs en beleidsmakers zodanig te trainen dat het justitiële systeem wordt versterkt en dat er regionale expertise wordt opgebouwd. Dit om gewelddadig extremisme te voorkomen en terrorisme te bestrijden in overeenstemming met het internationaal recht en de mensenrechten.
Het betreft ook het justitiële apparaat van landen in de Arabische regio. Deze landen zijn allen lid van de OIC en hebben het Verdrag van Caïro betreffende de mensenrechten in de Islam ondertekend. Alle rechten en vrijheden genoemd in dit verdrag zijn ondergeschikt aan de islamitische wetgeving, de *sharia*.

Het gewelddadig extremisme en terrorisme, waarover geschreven wordt in uw beantwoording, hebben de basis in de Islam. Hoe kan dit extremisme en terrorisme bestreden worden in landen die het verdrag van Caïro hebben ondertekend, die de *sharia* onderkennen en die op hun beurt de *jihad* faciliteren?

Nederland ondersteunt een project van 100.000 euro waarmee het justitiële apparaat van landen in de Arabische regio wordt versterkt, met een focus op *foreign terrorist fighters*. Welke landen betreft dit? Vallen ook Nederlandse «*jihad*gangers» onder *foreign terrorist fighters*?

Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF)

De *governing board* van de GCERF bestaat uit donorlanden, maatschappelijke organisaties, denktanks en bedrijven. Welke bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn hierbij betrokken? Is Pax hier ook bij betrokken?
De leden van de fractie van de PVV kijken met belangstelling uit naar de beantwoording van hun nadere vragen. De commissie BDO verzoekt u binnen vier weken na dagtekening van deze brief antwoord te geven op de gestelde vragen.

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking
N.J. N.J. Schrijver

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 februari 2016

Graag biedt het kabinet u hierbij een reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking van 21 januari 2016 met kenmerk 158180.02u, betreffende vervolgvragen over de deelname van de Europese Unie aan drie organisaties in de strijd tegen terrorisme en in het voorkomen van gewelddadig extremisme (JOIN(2015)32).

In de eerdere brief die op 17 december 2015 verzonden is (uw kenmerk: 158180u, BZ kenmerk: DVB/TN-259/15) heeft het kabinet u geïnformeerd over het gezamenlijk besluit, genomen op 27 augustus 2015, van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid betreffende de deelname van de Europese Unie aan drie organisaties die voortkomen uit het Global Counterterrorism Forum (GCTF).

De door de PVV-fractie nader gestelde vragen over de drie organisaties; Hedayah, het «International Center of Excellence for Countering Violent Extremism (CVE)» gevestigd te Abu Dhabi in de Verenigde Arabische Emiraten (hierna: Hedayah), het «International Institute for Justice and the Rule of Law» gevestigd te Valletta in Malta (hierna: het IIJ), en het «Global Community Engagement and Resilience Fund» gevestigd te Genève in Zwitserland (hierna: GCERF), worden hieronder beantwoord.

Gevraagd wordt allereerst naar de controlebevoegdheden van de Algemene Rekenkamer over de drie organisaties, die naar lokaal (nationaal) recht zijn opgericht. De Algemene Rekenkamer bezit dan ook geen bevoegdheden om bij dergelijke organisaties rechtstreeks onderzoek te verrichten. Eventueel onderzoek van de Algemene Rekenkamer kan enkel de juiste besteding, dan wel de rechtmatigheid, van de door een Nederlands bestuursorgaan aan een dergelijke organisatie verstrekte financiële middelen betreffen. Ten behoeve van dat onderzoek kan de Algemene Rekenkamer informatie opvragen bij het betrokken Nederlandse bestuursorgaan. De begroting van de drie instituten wordt gecontroleerd door externe auditors. Het IIJ wordt gecontroleerd door Deloitte en GCERF door PricewaterhouseCoopers (PwC). In geval van projectfinanciering wordt aan de donoren inhoudelijk en financiële verantwoording afgelegd. Zoals vermeld in de eerder verzonden Kamerbrief, draagt Nederland financieel bij aan deze organisaties; aan Hedayah een bedrag van ongeveer 155.000 euro en aan het IIJ 100.000 euro en aan het GCERF 500.000 euro.

Hedayah

De PVV-fractie informeert of er naast Hedayah andere *Centers of Excellence* zijn die zich richten op het tegengaan en voorkomen van gewelddadig extremisme, dan wel of daar plannen toe zijn. In EU-verband bestaat het RAN Centre of Excellence (Radicalisation Awareness Netwerk), gevestigd te Amsterdam. Momenteel werkt het IGAD (Intergovernmental Authority on Development) in Afrika samen met de Verenigde Staten aan de oprichting van een IGAD CVE Centre of Excellence and Counter-Messaging Hub in Djibouti. Dit is een uitkomst van het Countering Violent Extremism – White House proces dat vorig jaar februari gestart is door president Obama. Daarnaast is Pakistan voornemens een kenniscentrum op te richten met een focus op het voorkomen van gewelddadig extre-

misme. Waar mogelijk werken deze organisaties samen in het ontplooien van activiteiten.

Gevraagd is waarom ten tijde van de oprichting van Hedayah gekozen is voor Abu Dhabi als vestigingsplaats en of door deze vestigingslocatie een belemmering is voor het bereiken van de beoogde doelen. Bij de lancering van het GCTF in New York in 2011, heeft de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) aangeboden als gastheer van Hedayah op te treden. Deze locatie vervult een strategisch rol, omdat landen in de regio meer betrokken raken in de strijd tegen terrorisme en het voorkomen van gewelddadig extremisme. De vestigingsplaats is instrumenteel in het bereiken van beoogde doelen en voor de VAE een mogelijkheid om zich te profileren als actieve partner waarmee samengewerkt kan worden in de strijd tegen terrorisme. Dit blijkt tevens uit het feit dat zij samen met het Verenigd Koninkrijk de «Countering Violent Extremism» werkgroep voorzitten binnen het GCTF, waarvan Nederland momenteel voorzitter is, en uit het feit dat zij de raad van bestuur van Hedayah voorzitten.

Ook vraagt de PVV-fractie naar de wijze waarop over de doelen van Hedayah worden vastgesteld en of de doelen worden behaald, inclusief de rapportage hiervan. De doelen van Hedayah worden besproken en vastgesteld door de raad van bestuur, welke nader is toegelicht in de eerder verzonden brief naar uw Kamer. Nederland maakt sinds september 2015 deel uit van de raad van bestuur, en heeft in die hoedanigheid slechts eenmaal hier aan deel genomen, namelijk afgelopen december. Daarbij heeft Nederland de internationale rol van Hedayah en de stappen die gezet zijn sinds de oprichting in 2011 onderstreept, en concrete uitvoering van de ambities aangemoedigd. Ook is door de bestuursleden benadrukt niet slechts een focus te hebben op landen in de Arabische regio, maar ook daarbuiten bijvoorbeeld in Afrika en Azië waar het probleem van gewelddadig extremisme een opkomend probleem is. Een van de prioriteiten voor Nederland binnen de raad van bestuur is het stimuleren van dialoog door met lokale partners samen te werken en zo capaciteit op te bouwen in regio's deze dialoog te borgen. Nederland zal tijdens de komende bijeenkomsten van de raad van bestuur toezien op deze prioriteiten van Hedayah.

De PVV-fractie informeert in welke hoedanigheid de Nederlandse vertegenwoordiger in de raad van bestuur de functie bekleedt, in welke relatie deze persoon tot de Nederlandse overheid staat, en of er een risico op loyaliteitsconflict is. Nederland is uit hoofde van het co-voorzitterschap van de GCTF Foreign Terrorist Fighters werkgroep lid van de raad van bestuur van Hedayah. Een ambtenaar van het Ministerie van Buitenlandse Zaken vertegenwoordigt namens de Minister Nederland. Hierbij is er geen bijzonder risico op een loyaliteitsconflict.

Voorts vraagt de PVV-fractie naar een nadere omschrijving van statelijke en non-statelijke actoren in risicolanden die door Hedayah worden ondersteund met capaciteitsopbouw. Enerzijds zijn statelijke actoren zoals overheidsinstellingen betrokken, bijvoorbeeld door workshops bij de politieacademie te faciliteren of wettelijke aspecten omtrent de preventie van terrorisme te belichten. Anderzijds wordt er samengewerkt met non-statelijke actoren in de preventie van gewelddadig extremisme. Zo worden lokale initiatieven van maximaal 10.000 euro gesteund en wordt er met andere NGO's samengewerkt om trainingen te geven aan eerstelijnwerkers om hen meer bewust te maken van mogelijkheden om gewelddadig extremisme te voorkomen. Op deze manier wordt capaciteitsopbouw gerealiseerd.

De PVV-fractie vraagt tevens naar samenwerkingsverbanden met en subsidies voor moskeeën vanuit Hedayah. Een constructieve relatie met religieuze instellingen is belangrijk in het tegengaan van gewelddadig extremisme. Hedayah werkt samen met lokale NGO's en andere organisaties, waaronder moskeeën, die zich inspannen om gewelddadig extremisme te voorkomen. Sinds de oprichting heeft Hedayah nog geen subsidies versterkt aan moskeeën. Dit neemt niet weg dat Hedayah NGO's kan ondersteunen die gelieerd zijn aan moskeeën, met als doel het tegengaan van gewelddadig extremisme.

Het IIJ

De PVV-fractie vraagt op welke manier gewelddadig extremisme en terrorisme bestreden kan worden in landen die de OIC Cairo-verklaring betreffende mensenrechten in de Islam hebben ondertekend. Het kabinet onderstreept dat het mandaat van het IIJ verankerd is in de algemene beginselen van de rechtsstaat en het respect voor de mensenrechten. De rol van Nederland als lid van de raad van bestuur van het IIJ is er op gericht om middels activiteiten van het IIJ, zoals tevens toegelicht in de eerdere Kamerbrief, onder meer strafrechtelijke stelsels en regionale justitienetwerken te versterken. Hoewel het IIJ een wereldwijd mandaat heeft, richt het zich in eerste instantie op landen uit het Midden-Oosten en Afrika.

De PVV-fractie stelt tevens nadere vragen over het *Foreign Terrorist Fighters*-project waar Nederland financieel aan bijdraagt. Gevraagd wordt naar de landen in de Arabische regio die versterkt worden. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met landen in de regio's Sahel, Magreb en het Midden-Oosten. De door IIJ uitgenodigde landen voor de eerste training zijn: Algerije, Marokko, Tunesië, Niger, Mauritanië, Mali, Burkina Faso, Tsjaad en Senegal. Het IIJ is eindverantwoordelijk voor de selectie van deelnemers aan dit trainingsprogramma (rechters).

GCERF

Gevraagd wordt in hoeverre bedrijven en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij de bovengenoemde instituten. Alleen in het geval van GCERF is sprake van deelname van bedrijven en maatschappelijk organisaties aan het bestuur. Namelijk bedrijven die wetenschappelijk onderzoek doen, bedrijven uit de private sector te weten IBM en Goldman Sachs International en non-gouvernementele organisaties. In het bestuur zijn de volgende non-gouvernementele organisaties vertegenwoordigd: Human Security Collective, Women Without Borders / Sisters Against Violent Extremism, Tony Blair Faith Foundation, Global Center on Cooperative Security, Hedayah en International Centre for Counter-Terrorism – The Hague. Deze partijen dragen vooralsnog niet financieel bij aan GCERF.

De komende periode zal het kabinet zich in internationaal kader, door samen te werken met deze drie organisaties, blijven inspannen om terrorisme te bestrijden en gewelddadig extremisme te voorkomen. Terrorisme is een zeer complexe dreiging die ons allemaal raakt, en alleen gezamenlijk en via verschillende sporen kan worden bestreden.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders